

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

21η Φεβρουαρίου 1913

Γιορτάζουμε φέτος την 102η επέτειο της απελευθέρωσης των Ιωαννίνων. Η επέτειος αυτή δεν είναι απλά μια τυπική εκδήλωση, μια παρέλαση και ένας πανηγυρικός. Είναι μια υπχρέωση συνειδητή, ένας φόρος τιμής στους συντελεστές της ανεξαρτησίας τους έθνους. Είναι υποχρέωση που αποδεικνύει το ανεπτυγμένο πθικό του λαού και την ύπαρξη αισθήματος ευγνωμοσύνης, διαπαιδαγωγώντας ταυτόχρονα τους νέους στη διατήρηση της φλόγας της φυλής μας άσβεστη.

Η επέτειος της απελευθέρωσης των Ιωαννίνων, έστω και με όποια τυποποίηση που δημιουργεί, επιβάλλει να θυμηθούμε και κυρίως να σκεφτούμε. Να σκεφτούμε τί έκαναν αυτοί πριν από μας και τί οφείλουμε να κάνουμε εμείς.

Η περίοδος των Βαλκανικών πολέμων 1912---1913 αποτελεί αναμφίβολα μια από τις ευτυχέστερες στιγμές της νεότερης Ελληνικής Ιστορίας και της εθνικής μας πορείας. Το Έθνος σύσσωμο, με ενωμένη την πολιτική και στρατιωτική ηγεσία, μετά την Επανάσταση του 1909 εξορμά για την υλοποίηση του ονείρου των ελληνικών γενεών, αυτό της Μεγάλης Ιδέας.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΥΠΟΔΟΥΛΗ ΗΠΕΙΡΟ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΚΗΡΥΞ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Μετά το Συνέδριο του Βερολίνου το 1878, όπου τα σύνορα της Ελλάδας καθορίστηκαν στον Άραχθο, η Τουρκική κυβέρνηση και ο τουρκικός πληθυσμός της Ηπείρου, αντιλαμβανόμενοι τον κίνδυνο της απώλειας της Ηπείρου, έλαβαν πιεστικά μέτρα κατά των Ηπειρωτών. Ίσχυσε ο Στρατιωτικός νόμος με όλα συνεπακόλουθα. Παράλληλα στην Ήπειρο είχε εισβάλει η Ρουμανική και η Ιταλική προπαγάντα που ήταν σε πλήρη συνεργασία με τους Τούρκους. Όμως οι Ηπειρώτες δεν έμειναν αδρανείς. Τήρησαν στάση εθνικότατη χωρίς βέβαια να λείψουν και ορισμένα άτομα που έγιναν καταδότες και πράκτορες των Τούρκων. Και ενώ τα μελανά σύννεφα πύκνωναν στην Ήπειρο, επίλεκτοι Ηπειρώτες που ζούσαν στην ελεύθερη Ελλάδα ανέλαβαν δράση.

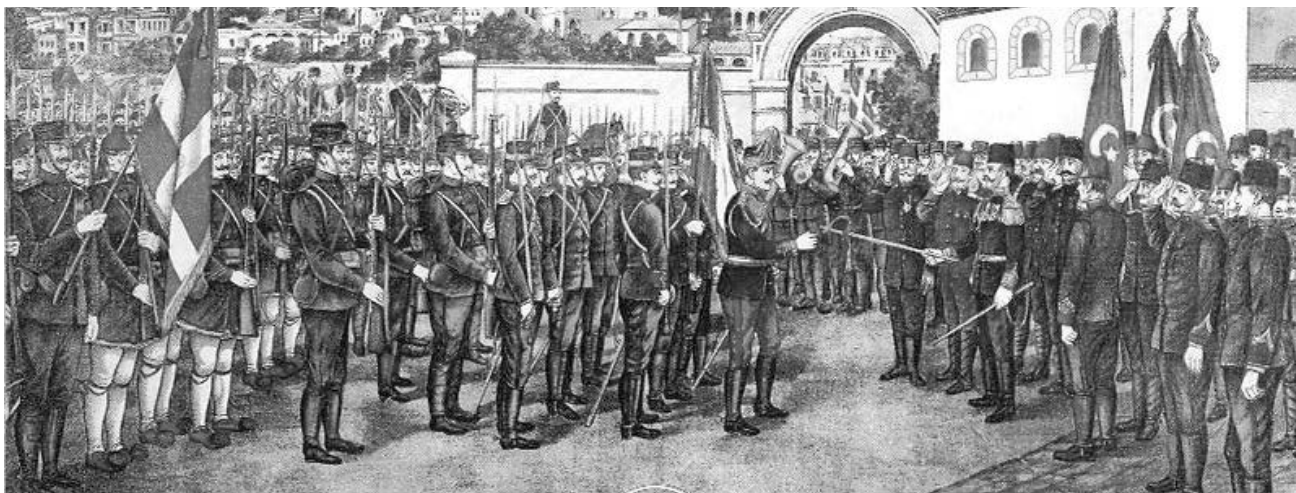
Στις 25 Μαρτίου 1906 ιδρύεται από τον Υπομοίραρχο Σπυρομήλο και με τη συνεργασία εξόχων Ηπειρωτών, η Ηπειρωτική Εταιρία που είναι γνωστή σαν ηπειρωτικό κομιτάτο και η οποία συγκροτεί τις Διευθύνσεις Αργυρόκαστρου, Πρεβέζης, και Ιωαννίνων. Συμαντική δράση παρουσίασε η Διεύθυνση Ιωαννίνων. Η εταιρία εκτός των πληροφοριών με τις οποίες ενημέρωνε το ελεύθερο κράτος, μέσω του Ελληνικού προξενείου των Ιωαννίνων, άρχισε να μπει και να οργανώνει ομάδες σε όλη την Ήπειρο τις οποίες εξόπλιζε μυστικά μέσω της λίμνης Παμπώτιδας.

Η συμβολή της Ηπειρωτικής Εταιρίας από το 1906 μέχρι την κήρυξη του πολέμου τον Οκτώβριο 1912 ήταν σημαντική. Σε όλες τις ενέργειες συμμετείχε ενεργα και ο κλήρος. Μεγάλος αριθμός κληρικών ήταν μέλη της Ηπειρωτικής Εταιρίας. Οι ναοί και τα μοναστήρια μετατράπηκαν σε αποθήκες οπλισμού και κρυψώνες για τους διωκόμενους. Το 1908 συγκροτήθηκε και το ένοπλο Σώμα Πουτέτη, το οποίο εκτός των άλλων ενεργειών εκτελούσε τα άτομα που είχαν δει ξει προδοτική διαγωγή. Εκτός του Σώματος Πουτέτη συγκροτήθηκαν και άλλες ομάδες, όχι μόνο ανδρών αλλά και γυναικών όπως αυτή της Ναστούλης.

ΚΗΡΥΞΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

Το 1908 η επανάσταση των Νεοτούρκων -με την Κεμάλ- προκάλεσε την ανατροπή του Σουλτάνου Αβδούλ-Χαμίτ και την πρόσκαιρη επιβολή φιλελεύθερου συντάγματος. Οι χριστιανικοί λαοί της Βαλκανικής ενώ πίστεψαν ότι θα ζήσουν υπό φιλελεύθερο καθεστώς, διεψεύστηκαν, γιατί αντί αυτού αντιμετώπισαν πιο αυστηρό καθεστώς και συνεχείς διώξεις.

Η Επανάσταση στο Γουδί το 1909, αν και αντισταγματική ενέργεια του στρατού στην πολιτική ζωή,

είχε θετικά αποτελέσματα, γιατί υπό την ηγεσία του Ελευθέριου Βενιζέλου, πραγματοποιήθηκε η αναδιοργάνωση του στρατού και ο εξοπλισμός του.

Ο Ιταλοτουρκικός πόλεμος του 1911 που κατέληξε με την ήττα της Τουρκίας, κατέδειξε την αδυναμία της Τουρκίας να υπερασπιστεί τα εδάφη της και ενθάρρυνε την προσέγγιση των χωρών της Βαλκανικής για την αναμέτρηση τους με την Τουρκία. Τα υπόδουλα Βαλκανικά κράτη διαβλέποντας τον θανάσιμο κίνδυνο των εθνικών τους βλεψων, αποφάσισαν να παραμερίσουν τις διαφορές τους και να συνενωθούν σε κοινό αγώνα. Έτσι τα Βαλκανικά κράτη παρά την αρνητική θέση των λοιπών Ευρωπαϊκών δυνάμεων στις 5 Οκτωβρίου 1912 κήρυξαν τον πόλεμο εναντίον της Τουρκίας.

Με την κήρυξη του πολέμου, παρουσιάζεται ένα νέο ρεύμα εθελοντισμού, πολύ πιο έντονο αυτού του Μακεδονικού Αγώνα. τόσο από το εσωτερικό της ελεύθερης και υπόδουλης Ελλάδας, όσο και από το εξωτερικό. Αυτά τα εθελοντικά Σώματα, αναφέρονται σε πολλά ιστορικά κείμενα, σαν πρόσκοποι, αλλά ήταν στρατιωτικά τμήματα άλλα εκπαιδευμένα και άλλα όχι, με αρχηγό, και αξιωματικούς, οπλισμό, οργάνωση και σε πλήρη συνεργασία με τον στρατό

ΟΙ ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ

Τα εθελοντικά Σώματα που έδρασαν στην περιοχή της Ηπείρου, ήταν τα Σώματα Κρητών οπλαρχηγών που έδρασαν στην περιοχή του Σουλίου, το απόσπασμα του Σπυρομήλου στην Χειμάρρα, η φάλαγγα Μετσόβου, το Σώμα Ελλήνων Εριθροχιτώνων γνωστών ως Γαριβαλδινών του γέροντα Γαριβάλδη που ήλθε από την Ιταλία. Σε αυτό κατατάσσεται με 70 Κερκυραίους εθελοντές και ο ευγενής Κερκυραίος βουλευτής και ποιητής Λορέντζος Μαβίλης ο οποίος ξεψυχώντας μετά το θανάσιμο τραυματισμό του στο Δρίσκο στις 23 Νοεμβρίου 1912 είπε την αθάνατη φράση «**Δεν ήλπιζα τέτοια τιμή, να δώσω την ζωή μου για την πατρίδα**». Ανάμεσα στους εθελοντές εντάσσονται, τον Οκτώβριο του 1912 και ο ιερός Λόχος Κρητών φοιτητών περίπου 240 φοιτητές --αμούστακα παιδιά --από τα οποία τα περισσότερα έπεσαν νεκροί κατά την διάρκεια των επιχειρήσεων.

Στο άκουσμα του πολέμου, 225 παλικάρια που ήταν εγκατεστημένα στην Αμερική, συγκρότησαν τον Ιερό Λόχο Φιλαδέρφειας, έρχονται στην Ελλάδα να ενισχύσουν τον αγώνα

ΣΤΡΑΤΟΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

Ο Στρατός Θεσσαλίας τις πρωινές ώρες της 5ης Οκτωβρίου με μια θυελώδη προέλαση, παρά την ισχυρή τουρκική αντίδραση στις 7 και 8 Οκτωβρίου απελευθέρωσε την Ελασσόνα και την Δεσκάτη. Στις 11 Οκτωβρίου απελευθέρωσε την Κοζάνη και στην συνέχεια την Βέροια. Στις 19 και 20 Οκτωβρίου διέβη τον Αξιόποταμό με σκοπό την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης. Λίγο αργότερα ο Στρατός στην Ήπειρο απελευθέρωσε την Πρέβεζα την Φιλιππιάδα και τέλος το Μέτσοβο.

Στις 15 Ιανουαρίου 1913 ανέλαβε την διοίκηση του Στρατού ο Αρχιστράτηγος Διάδοχος Κωνσταντίνος. Οι πρώτες διαταγές και ενέργειες του Κων/νου πλέκτρισαν και αναπέρωσαν το πθικό των μαχητών και η Πίστη στην Μεγάλη Ιδέα ξαναγεννήθηκε.

Ο Κων/νος έστειλε επιστολή στον Τούρκο Διοικητή των Ιωαννίνων Εσσάτ-Πασά, καλώντας τον να παραδοθεί προκειμένου να αποφευχθεί άσκοπη αιματοχυσία μια και η τύχη των Ιωαννίνων ήταν προδικασμένη. Ο Εσσάτ Πασά απαντά «Εχω διαταγή όσο δύναμαι να αμυνθώ και θα αμυνθώ». Να σημειώσω ότι ο Εσσάτ-Πασά -σύμφωνα με διάφορες μαρτυρίες, καταγόταν- καθώς και ο αδελφός του Βεχίτης -από εξισλαμισθέντα πρόγονο Χριστιανικής Οικογένειας των Γλυκήδων. Και οι δύο ήταν ελληνομαθέστατοι, απόφοιτοι της Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων και απόφοιτοι της Ακαδημίας πολέμου του Βερολίνου, όπως και ο Διάδοχος Κων/νος δηλαδή πρώην συμμαθητές.

Στις 20 Φεβρουαρίου 1913 άρχισε τελικά η γενική επίθεση, μετά από έντονες προπαρασκευές του πυροβολικού.

Στις 21 Φεβρουαρίου 1913 τα Ιωάννινα λούστηκαν στο λαμπρό φως του ήλιου. Η Γαλανόλευκη κυμάτιζε στο κάστρο περήφανα. Χιλιάδες γαλανόλευκες σύμβουλα Ιερά που κεντήθηκαν με δάκρυα και θυσίες πέντε αιώνων, που παραδίδονταν ιερή κληρονομιά από γαργιά σε εγγόνια, κυμάτιζαν παντού. Ο ελληνικός Στρατός εισήλθε στα Ιωάννινα κάτω από τα χειροκροτήματα και τις ζητωκραυγές του λαού.

Η είδηση απελευθέρωσης των Ιωαννίνων έγινε δεκτή με άκρατο ενθουσιασμό από τον ελληνικό λαό. Απόσπασε ευμένεστατα σχόλια από τον ευρωπαϊκό τύπο και ταυτόχρονα αναπέρωσε το φρόνημα και το γόπητρο του Ελληνικού Στρατού.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣ

Οι παράγοντες που οδήγησαν για μια ακόμη φορά το Έθνος στα ένδοξα πεπρωμένα του συνοψίζονται.

- Στην ενότητα και ομοψυχία στρατού, λαού, πολιτικής, πολιτικής, και στρατιωτικής ηγεσίας.

- Στην μεγαλόπνοη πολιτικό--διπλωματική διορατικότητα και σωστή σχεδίαση, προετοιμασία και εκτέλεση επιχειρήσεων από το τότε Πρωθυπουργό Ελευθέριο Βενιζέλο και Αρχιστράτηγο Κων/τινο.

- Στην αδυναμία της Τουρκίας να μεταφέρει ενισχύσεις από την Μικρά Ασία, όπου είχε επιστρατεύσει 250 χιλιάδες στρατού, εξαιτίας της απόλυτης κυριαρχίας του Ελληνικού Στόλου στο Αιγαίο από τις πρώτες ημέρες του πολέμου

- Τέλος στην πολεμική αρετή των Ελλήνων, που μεγαλούργησε ανά τους αιώνες. Που αποθεώθηκε με την ορμή, τον ηρωισμό, την ανδρεία που άγγιζε τα όρια της παραφροσύνης.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η επέτειος των 102 χρόνων από την απελευθέρωση των Ιωαννίνων δεν είναι μια απλή υπόμνηση ενός μεγάλου θριάμβου. Είναι εθνική έξαρση και ανάσταση των πθικών δυνάμεων του Έθνους μας. Είναι πηγή διδαχής και παραδειγματισμού που πρέπει διεξοδικά να διδάσκεται στους νέους μας. Είναι ύμνος ψυχής, της ομοψυχίας και της ενότητας του ελληνικού λαού που γνωρίζει πολύ καλά, αιώνες τώρα, ότι η ελευθερία δεν χαρίζεται αλλά κερδίζεται. Κερδίζεται διαρκώς από κάθε γενιά και από κάθε άνθρωπο.

επεξεργασία Μαιρης Πετροπούλου